

ad fin. & superius nos alios citavimus. Alias nonnullas declarationes, seu fallentias apponit Giu ba *dist. de iur. sion. 46.* quæ omnia quidem præ oculis habere debet executor, ubi sibi huiusmodi sententia exequenda committitur.

- 124 Hinc prius ut abeamus, animadversione dignum esse duxi, stylus qui in supremis tribunalibus introducit (potius abusus vocandus) ut petentes sententia dubia, aut obscura declarationem, adstringantur intra viginti quatuor horas, seu potius intra diem eundem prolata sententia, eandem petere, juxta determinationem text. in l. Paulus, la 2. de re jud. Sed attendite quæso, quod 125 iudex, licet addere, mutare, & alterare suam sententiam, & ejus substantiam non possit, *l. quod iussit, de re jud. & dist. l. Paul.* tamen interpretationem extensivam facere potest dumtaxat, circa accessoria sententia, puta; fructus, expensas, &c. & eam non aliter facere potest, quam eodem die, & hoc casu loquitur d. l. Paul. prout bene intelligunt B. & alii, Petrus Ferrar. in pract. in forma execut. sentent. diff. verb. publico nunt. n. 12 f. mibi 284. in noviori impressione. Aviles in c. præ or. in proemio sub n. 19. & ad hunc effectum recte procedit d. stylus tribunalium.
- 127 Si verò agitur dumtaxat de declaratione interpretativa, hoc est de declaratione verbi dubii, obscuri, aut orationis confuse, tunc ad illam petendam ad illud tempus, nec ad aliud astringi potest petens, tum quia 128 facultas declarandi nunquam præscribitur etiam per mille annos, secundum optimam Baldi, & Saliceti doctrinam, in l. petens per gloss. ibi C. de pactis, & l. l. ibi col. 4. vers. ex ista glossa bene etiam, ubi declaratione per Balbum tractat de præscrip. 4 part. 5. princ. q. 1. 129 num. fin. & supra. Tum etiam, quia ille, qui post aliquem terminum actum aliquem facere non potest, potest tamen declarare jam factum, plurimi sunt Doctores in huius doctrinæ comprobationem, cujus nomenclaturam adduximus supra hoc cap. vers. ex hoc fonte fluit, a num. 33. ergo hanc declarationem interpretativam illo termino l. Paul. circumscripti, nec arctari, debere certum est.
- 130 Deinde, quia licet iudex sententiam definitivam mutare, aut corrigere non possit, *l. iudex posteaquam ff. de re judic. nisi in accessoriis ut supra:* tamen illam potest declarare, gloss. verbo, sed jam interpretari in l. ea qua, Cod. comminationes, epistolae, & sentit gloss. in l. sed & utriusque, in verbo, sic aut ff. de evict. Joan. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de testament. §. nunc videndum, vers. hoc etiam nota. B. in l. heredes palam, §. si quid, vers. quæro an iudex, & ibi Imol. vers. utrum quod iudex post Bal. ibi in §. sed si notam, vers. tertio est argument. ff. de testam. B. in l. ab executeore, vers. cul. quæro secundo ff. de appell. Joan. Fab. in l. 1. vers. sed videatur. C. de lib. & posthu. & in l. Authorum, vers. sed ubi essent, ff. de re judic. Lanf. in c. quoniam contra, verbo, inter locutiones, vers. ulterius dubitatur, de probat. Alex. conf. 13. vers. super alio quæso, vol. 1. Calcan. conf. 19. vers. quæro queritur. Felin. in c. super quest. vers. ego alleg. de off. deleg. Decius in c. 1. vers. tertia est species. de postul. pralar. & in l. in ambiguis orat. ff. de reg. jur. Rebuff. in l. quod iussit in 2. noi. n. 154. & n. 155. Ant. Gabriel. comm. concl. lib. 6. tit. de reg. jur. concl. 3. n. 14. quæ potestas tempore circumscripti non debet, ut supra
- 131 Ultimo facit, nam si tribunalium executores, pro rerum iudicialium executione dati, etiam post multos dies à tempore prolata sententia hanc declarationem interpretativam faciunt (ut latè superius probavimus, & quotidie practicamus, & videmus) ergo ipsimet iudices, qui sententiam eandem proferunt, multò fortius post dictum terminum viginti quatuor horarum (juxta dict. l. Paul.) facere poterunt, cum (ut diximus) lex illa procedit, quando aliquid additur, vel detrahitur sen-

tentiæ circa ejus accessoria, quòd locum non habet; hac declaratione interpretativa, in qua nihil additur, vel detrahitur, sed dumtaxat factum obscurum detegitur, ut latè supra dictum reliquimus hoc capite.

CAPUT XIII.

Ab executeore sententiæ ordinem præpostulerante, & omittente, an appellationi emissæ non deferens, violentiam commississe dicatur.

SUMMARIUM.

- Ordo legis sonans in monitionem potius quam in necessitatem, licet omittatur, non vitiat, n. 1.
- Præpostulatio ordinis sonantis in consilium legis non in necessitatem, non vitiat, n. 2.
- Ordinem sententiæ præpostulans executor excedit manifestè, n. 3.
- Ordo est modus agendi, sine quo nihil rectè agitur, n. 4.
- Executor excedens modum nulliter agit, & propterea appellare, n. 5.
- Ordinem excedere seu modum, idem est, cum sint duo inseparabilia, n. 6.
- Actus omnes humani à tribus dependent, nempe, potestate, voluntate, & modo, qui est ordo ad finem, n. 7.
- Ordo in duplici est differentia, à jure vel ab homine datus, n. 8.
- Ordinis dati ab homine præpostulatio semper actum vitiat ipso jure, n. 9.
- Mandati forma diligenter attendenda est, n. 10.
- Appellatio licita est ab actu nullo, n. 11.
- Præpostulatio ordinis etiam dati à jure in eadem causa, & sic de se ipsa ad se ipsam vitiat ipso jure, n. 12.
- À præpostulatione ordinis etiam à jure unus causa ad se ipsam appellatio licita est, n. 13.
- Præpostulatio ordinis ejusdem causa ad se ipsam vitiat processum ipso jure, n. 14.
- Præpostulatio ordinis in diversis causis præjudicialibus, tamen inter se annullat ipso jure, n. 15.
- Ordo præscriptus sententiæ: ejus præpostulatio cadit in se ipsa causa executionis, n. 16.
- Præpostulatio ordinis dati à jure unus cause ad alteram separatam, seu unus iudicii ad aliud, non vitiat ipso jure, n. 17.
- Ob præpostulationem ordinis dati à jure unus iudicii ad alterum, sententia & processus tenent a quo appellare necesse est, n. 18.
- Ordo unus cause in se ipsa est velut ordo membrorum in corpore individuo, à quo si subvertatur aliquod principale totum corpus perit, secus in ordine unus cause ad aliam diversam, n. 19.
- Ordinis à jure de una causa ad aliam præpostulatio non admittit appellationem in iudicio sui natura inappellabili, quia non causa nullitatem, n. 20.
- À perversione ordinis appellatio admittitur etiam in iudiciis aliis privilegiatis, in quibus regulariter appellatio non admittitur, n. 21.
- Nullitas cadit in perversione ordinis unus cause ad se ipsam, & ideo executionem non meretur, num. 22.
- Ordinis præpostulatio est gravamen evidens, patens ex actis, n. 23.
- Sententia evidenter injusta cum nullitati æquiparetur, admittit appellationem etiam in causis privilegiatis, n. 24.
- Iniquitatis respectu nunquam appellatio prohibita intelligitur, n. 25.
- Executor ad rei restitutionem cum clausula (refusus prius melioramentis) an excedat si ante eorum liquidationem rem faciat restituere, n. 26.

Qui

- Qui non excedere dixerint hoc casu recensentur, n. 27.
- Dictio (prius) significat præcedentiam, & dat ordinem & formam, cuius omisso vitiat actum, n. 28.
- Ablativus absolutus inducit conditionem, n. 29.
- Conditio debet adimpleri ita ut interim suspendat dispositionem, n. 30.
- Verba (solutis expensis) faciunt sententiam conditionalem, n. 31.
- Conditio importat formam, n. 32.
- Conditio non servata actus corrumpit, n. 33.
- Reservatum jus in sententia ipsius executionem non suspendit, secus si sententia condemnet sub aliqua modificatione, ac limitatione, quia tunc suspendit, n. 34.
- Reservatum jus condemnato in sententia, ejus executionem non suspendit, quia intelligitur reservatum in aliud iudicium, n. 35.
- Recus si sententia aliquam exceptionem aut limitationem adjiciat, ibid.
- Sententia condemnans ad restitutionem bonorum, exceptis qua sint in territorio condemnati, aut qua sint feudalia, prius de exceptione est facienda liquidatio, n. 36.
- Quia interim dum hac non sit liquidatio, sententia dicitur incerta, n. 37.
- Verba limitativè apposita habent terminum quem non licet excedere, n. 38.
- Dictiones (quatenus, donec, quamdiu, dum, quoad usquequo) & similes, significant limitationem temporis & suspendunt sententiam, n. 39. & n. 41.
- Dictiones quatenus, donec, quoad, &c. si imponantur ad inchoationem alicujus beneficii, important conditionem, n. 40.
- Dictio (dummodo) quando apponitur in sententia ei, quod venit implendum, ante perfectionem actus importat conditionem, n. 42.
- Dictio (quatenus) aliquando idem significat quod (dummodo) n. 43.
- Gerundium dando, restituendo, &c. importat conditionem & formam præcisam adimplendam, n. 44.
- Gerundium adjectivum, vel participium, inducit necessitatem, n. 45.
- Sententia lata sub conditione vel modo, semper opponi potest de defectu conditionis vel moti, n. 46.
- Quia tunc non tam ab alio repellitur quam à se ipso, cum ex eodem fonte & instanti oriatur actio & exceptio, n. 47.
- Actor qui in actione includit & deducit exceptionem suo se ligone percipit, ita ut sibi incumbat onus probandi, n. 48.
- Exceptio qua oritur ex sententia præcise, est verificanda in executione, etiam si requiratur altiorem indaginem, n. 49.
- Exceptio nullitatis si oritur ex ventre instrumenti quod exequitur, suspendit ejusdem executionem, n. 50.
- Nullitas instrumenti reddit probationem nullam, quod non potest dici de obligatione constare, n. 51.
- Exceptio orta ex ventre sententiæ aut instrumenti, non censetur exclusiva, etiam si requiratur altiorem indaginem, n. 52.
- Conditio respiciens principalem dispositionem & substantiam, ipsam reddit conditionalem, n. 53.
- Conditio apposita in executivis sententiis, aut alterius dispositionis, non facit sententiam aut dispositionem conditionalem, sed pura remanet, ejus tamen effectus & executio suspensa est in tempore, n. 54.
- Melioramentum prius debet solvere executor, si de prius solvendis mentio fiat in sententia, quæ attendere debet, n. 55.
- Ordo litera servandus est, & à forma sententiæ non est recedendum, n. 56.
- Executor ad rei restitutionem pagando los gastos, an possit prius restituere rem, & postea expensas condemnato, saltem sub fidejussione, n. 57.
- Conditio adimpleri debet in specificata forma, non per æquipollens, n. 58.
- Retentionis pro melioramentis exceptio suspendit sententiæ executionem, etiam si apposta fuisset in iudicio principali, non tamen de ea iudicatum, n. 59.

- Ob præpostulationem, eo quòd executor prius exequatur rem, quam refundat expensas, potest gravatus agere de nullitate & spolio, n. 60.
- À qua præpostulatione poterit etiam pars gravata appellare, n. 61.
- Cautionem seu depositum offerens de solvendis melioramentis cum liquidentur post rei traditionem audiendus non est, n. 62.
- Condemnatus ad plurimum rerum restitutionem, an propter expensas in una factas, executio suspendatur in aliis sequentis, & non melioratis, n. 63.
- Retineri una res non potest pro expensis in alia re factis, numero 64.
- Executio suspendi non potest in aliis rebus se junctis, ob expensas in una tantum re factas, etiam si sententia dicat (solutis prius expensis.) n. 65.
- Retentio conceditur in re separata, quando melioramenta facta in una re ejus valorem excedunt, n. 66.
- Melioramenta si respiciant jus universale, puta hereditatem, ad quam restituendam quis est condemnatus, an una res pro alia retineatur, n. 67.
- Et quod hoc casu, quando melioramenta de facili non possunt liquidari, an omnia bona sint relaxanda sub fidejussore, n. 68.
- Executio sententiæ ut suspendatur ob melioramenta, debet de eis prius saltem ingenuè apparere, intra terminum assignatum ab executeore, n. 69.
- Melioramenta opponens si non liquidet intra terminum sibi assignatum, proceditur ad executionem, ne sit in ejus potestate illam retardare, n. 70.
- Præpostulationis ordinis nullitatem sanæ partis confessio emanata, n. 71.
- Confessio partis validat omnes defectus processus, & ordinis judicialis, n. 72. ubi de ampliationibus & limitationibus.

Licet circa perversionem ordinis dati à jure, juxta l. §. 1. venditione l. à D. Pio, maxima sit inter DD. controversia, an vitiet executionem, de quo nos latè supra hac 4. part. cap. 3. vers. intra quod autem tempus excessus, &c. a n. 101. ubi pro utraque Doctores maximæ autoritatis retulimus, quoniam ipsius legis dispositio non sonat in necessitatem, sed in monitionem, propterea præpostulationem eo casu non vitiare docet Petr. Sured. conf. 39 n. 18. & seq. rectè etiam advertit Card. Tusch. pract. concl. tom. 6. lit. P. concl. 519. n. 16. & à n. 13. ubi post alios, quòd quando præpostulatio sonat in consilium legis, non in necessitate, non vitiat, Castrenf. conf. 232. in causa qua vertitur, col. 1. in fin. ver. nec obstat, col. 2. lib. 1. illud tamen certius esse apparet generaliter loquendo, extra illius legis casum particularem; veriorum, ac probabiliorem esse opinionem, validissimisque fundamentis vallatam, illam, quam ibi elegimus; ut executor (qui tenorem commissionis ad unguem servare cogitur) si sententiæ ordinem præpostuleravit, excedat manifestè. Hanc concordiam reddunt Alex. conf. 5. viso proposito vol. 2. Afflic. dec. 358. in cau. 3 inter. sub n. 1. & 2. Ant. Gabr. comm. concl. li. 2. tit. de execu. rei judic. concl. 3. n. 3. Sigif. Scac. in tract. de appell. p. 17. limit. 10. n. 26. (ubi refert Puteum contra distinctionem hanc tenentem) & per Afflic. tenet Roland. à Valle conf. 33. n. 32. l. 1. Card. Tusch. pract. concl. r. 3. lit. A. concl. 483. n. 11. Abb. conf. 4. vol. 3. col. 10. v. 1. quæro ubi dicit communem Paul. de Cast. conf. 321. v. c. 2. in fin. vers. 2. præpostulatio. quia litera. mand. Et loquendo in executeore præpostulante ordinem executionis idem tenet alios citans Grat. in disc. forens. c. 136. à n. 39. & Rebuff. in comment. tom. 1. tit. de sent. exec. art. 7. gl. 14. n. 7. (licet in Francia non servari dicat) & ita intelligendum esse magnam Doctorum catervam, quorum nomen claturam retulimus uprà d. cap. 3. à n. 101. dum indistinctè affirmant præpostulationem ordinis nullam reddere